

Jelenet a Moby Dick című előadásból – Patchwork Fesztivál | fotó: Raynaudde Lage

Nemcsak gyerekeknek, de nekik mindenképpen

Gyevi-Bíró Eszter a korcsoportok igényeiről, a találkozásokról és a patchwork erényeiről

Az érzelmi intelligencia leginkább csak közösségben tud fejlődni, és ehhez jelentős mértékben hozzájárulhatnak a gyerekeket, fiatalokat foglalkoztató kérdéseket feldolgozó színházi előadások. A 10. Színházi Olimpia keretében a Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház három kisebb fesztivált is szervez különböző korosztályok számára. Ezek a programok nemcsak a mai közönség, hanem a színház jövője miatt is fontosak lehetnek, fogalmazta meg Gyevi-Bíró Eszter rendező, színházi nevelési szakember, projektkoordinátor, akivel az előkészületekről, az olimpiai tervekről beszélgettünk.

Számítottak az olimpiai részvételre?

– Amikor Vidnyánszky Attila, a Színházi Olimpia művészeti vezetője megszólított bennünket, nagyon örültünk, mert kiderült, hogy a gyermek- és ifjúsági színházak részvételét is természetesen tartják ezen a seregszemlén. Számunkra ez nagy megtiszteltetés, szakmai elismerést jelent. A lehetőségnek köszönhetően távoli országokból is jöhetnek most Magyarországra társulatok. Olyan együttesek lesznek itt, akiket más esetben

nem tudnánk meghívni, akiknek az előadásai igazi színházi különlegességek lehetnek a közönség számára. De szakmai szempontból is igen hasznosak az ilyen találkozások mindazoknak, akik gyermek- és ifjúsági színházteremtéssel foglalkoznak.

Miért szerveznek külön három kisebb fesztivált is?

– Már az előkészítés során folytatott beszélgetéseken tisztáztuk, hogy a gyermek- és ifjúsági színház esetében legalább há-

SENSES, PLAYON!, PATCHWORK

Három fesztiválon láthatók gyermek- és ifjúsági előadások a Színházi Olimpián. A Kolibri Színház szervezésében a legkisebbektől a kamaszokig szóló produciókat láthatnak a fiatal nézők és a szakmai közönség Budapesten és Győrben. Senses, PlayOn!, Patchwork – érzékek, élmények és az élet nagy és kis kérdései a színpadon.

rom korcsoportot kell megkülönböztetnünk. Más témára, más jelekre fókuszál egy óvodás kisgyerek, és nagyon más kérdések foglalkoztatják a kiskamaszokat vagy a középiskolásokat.

A három sorozatból egyet elengedett a Kolibri Színház...

– Mindhárom gyermek- és ifjúsági fesztivál szervezője a Kolibri Színház, de nem szeretttük volna, ha csak Budapesthez kötődnek ezek a rendezvények. Így lett a Patchwork Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Színházi Fesztivál helyszíne Győr, ahol nagyon nagy szeretettel fogadtak bennünket.

Miért éppen Győr? Lehetne akár Kaposvár is, ahol már hagyománya van a gyermek- és ifjúsági színházi találkozónak?

– Kaposváron 2002 óta rendezük a Nemzetközi ASSI-TEJ Gyermek- és Ifjúsági Színházi Biennálét. Tavaly volt a tizedik. Tehát a kaposvári közönség részeseül fesztivál-előadásokban, a hazai szakmai résztvevők számára pedig érdekes lehet egy újabb helyszín megismerése. Győrben is komoly hagyományai vannak a gyermekszínháznak. Mindenképpen figyelmet érdemel az ottani Vaskakas Bábszínház, a Kocsis Rozi által vezetett társulat munkája. Ők sem csak a gyerekközönségre gondolnak, hanem ifjúsági és felnőttelőadásokat is tartanak. Természetesen a Győri Nemzeti Színház műsorában is ott vannak a gyermek- és ifjúsági előadások, és amikor Bakos-Kiss Gábor igazgatót megkérdeztem, hogy mit szólna egy ilyen olimpiai sorozathoz, befogadnának-e bennünket, azonnal igent mondott.

Gyevi-Bíró Eszter: „Távoliból is jöhetnek most Magyarországra társulatok. Olyan együttesek lesznek itt, akiket más esetben nem tudnánk meghívni, akiknek az előadásai igazi színházi különlegességek lehetnek a közönség számára.”

Vidovszky György: „Kérdés, hogy éppen válság idején szabad-e egy ilyen drága eseménysorozatot szervezni, de elsősorban azért örültem meg a részvétel lehetőségének, mert tényleg érdekes, izgalmas, szakmai szempontból is értékes előadásokat hívhattunk meg Magyarországra. És erre nagyon ritkán van lehetőség.”

A foltvarrást jelentő patchwork lett a jelzője azoknak a családoknak, ahol a korábbi házasságokból hozott gyerekek élnek együtt, ahol gyakran adódhatnak viták, lelki sérülések, traumák. A színházi fesztivál esetében ez az elnevezés a kényes kérdéseket feldolgozó előadások utáni beszélgetős foglalkozásokra, lelki gondozásra utal?

– A patchwork szó jelentése valóban gyarapodott ezzel a családokra alkalmazott jelzővel. De most a fesztiválunk esetében arra a művészeti szempontból is igényes sokféleségre utal ez az elnevezés, amikor különböző alapanyagok, esetleg anyagdarabkák felhasználásával, megfelelő összeillesztésével születik értékes és új, egyedi és személyes alkotás.

Az igazán jó patchwork nemcsak szép, de hasznos is. A színházi élményen túl minden előadás alkalmat adhat személyes találkozókra, a nyomasztó problémák kibeszélésére...

– A Kolibri Színházban vannak érzékenyítő előadásaink, amelyek a kamaszokat, a fiatalokat különösen foglalkoztató kérdéseket vetnek fel. Már az osztályközösséggel, családgokkal, barátokkal megélt erős színházi élmények is nagyon fontos személyiség- és közösségépítő elemek. Az előadások után a résztvevők szívesen megosztják velünk, mit gondolnak egy-egy témáról, nehezen megoldható, problémás élethelyzetekről. Ezekben a foglalkozásokon nem szolgálhatunk megoldási javaslatokkal, de nagyon jó lehetőséget adhatunk a felvetődő kérdések megválaszolásához, átgondolásához. Mivel mindez egy közösségben történik, és az érzelmi intelligencia

Jelenet a Colors című előadásából – Senses Fesztivál

fejlődése igazán csak közösségben lehetséges, mindenképpen hasznosak ezek a beszélgetések, foglalkozások. Általában két felkészült szakember vezeti a foglalkozásokat, de mindig része a találkozásnak, és nagyon szeretik a gyerekek, amikor a színészekkel dolgozhatnak. Különösen hatásos, amikor a színész a szerepében marad, és azt az álláspontot képviseli, amit az előadásban is. Persze civilként, magánemberként is elindíthatják a beszélgetést az előadásban felvetett témáról: barátságról, szerelemről, házasságról, válásról... Mindebben benne van, ami a szerintem a színház lényege. A színház: lélek, élmény, erő, az én és a mi találkozása.

A gyermek- és ifjúsági fesztiválokra érkeznek vendégek európai országokból, de távoli földrészekről, Ausztráliából, Dél-Koreából is. Honnan tudtak ezekről az együttesekről? Vagy kérdezhetsz úgy is, hogy történt a kiválasztás?

– Arra természetesen nem volt lehetőségünk, szinte lehetetlenség is lenne, hogy megtekintsük az összes gyermek- és ifjúsági színházat vagy társulatot, és kiválasszunk bizonyos fókusszal rendelkező előadásokat. Viszont mindannyian, akik részt veszünk a szervezésben, ebben a szakmában dolgozunk, ez a hivatásunk, érdekel bennünket minden újdonság, odafigyelünk

a kollégák munkájára. Az ASSITEJ Gyermek- és Ifjúsági Színházak Nemzetközi Szövetségének magyarországi központja is a Kolibri Színházban található, amelynek igazgatója Novák János, a társaság elnöke. Ott is, és most az olimpiai program szervezésében is együtt dolgozunk Cziráki Judit dramaturggal és Vidovszky György rendezővel, aki színházi munkái mellett a Dublin City University oktatója. Szerencsére folyamatosan részesei vagyunk különböző nemzetközi színházi együttműködéseknek, így időnként hívnak bennünket külföldre, és a kaposvári biennálékra mi is hívunk más országokból vendégeket.

Az előzetes programból tudom, a PlayOn is ilyen nemzetközi összefogásnak köszönhető.

– A PlayOn! BudaPest Nemzetközi Ifjúsági Színházi Fesztivál a Kolibriben és az Eötvös 10-ben kilenc európai ország összefogásának köszönhető. A PlayOn-program keretében azt vizsgáljuk, azt igyekszünk bemutatni, hogy miként egészíthető ki a hagyományos történetmesélés a fiatalok körében különösen népszerű digitális eszközök – telefonok, laptopok – interaktív felhasználásával. Ebben a sorozatban bemutatkoznak angolai, ausztriai, lengyelországi, németországi, olaszországi és portugáliai együttesek is.

PATCHWORK FESZTIVÁL

Klasszikus irodalmi alkotások adaptációi, tánc- és mozgásszínházi előadások, közösségi élményen alapuló részvételi színház, látványszínházi és bábelőadások gyerekeknek és fiataloknak.

FELLÉPŐK: POLYGLOT THEATRE (Ausztrália), COMPAGNIA LA LUNA NEL LETTO (Olaszország), PLEXUS POLAIRE (Franciaország-Norvégia), VRUM PERFORMING ARTS COLLECTIVE (Ausztria-Horvátország), KLAIPEDOS LEIJU TEATRAS (Litvánia), LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA (Szlovénia), OH! MY LIFE MOVEMENT THEATRE (Dél-Korea), LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR (Szlovénia), SEIKO ŠOKO TEATRAS (Litvánia)

mikor? hol?

április 17. – 23. • Győri Nemzeti Színház

PLAYON! BUDAPEST

Nemzetközi Ifjúsági Színházi Fesztivál a történetmesélés és a nézői bevonódás új formáit kereső előadások interaktív formákkal, digitális technológiák alkalmazásával.

FELLÉPŐK: THEATER DORTMUND (Németország), ELSNOR CENTRO DI PRODUZIONE TEATRALE (Olaszország), LANDESBÜHNEN SACHSEN (Németország), LANDESTHEATER LINZ (Ausztria), TEATR LUDOWY (Lengyelország), TEATRO O BANDO (Portugália), PILOT THEATRE (Egyesült Királyság).

mikor? hol?

május 16. – 19. • Kolibri Színház, Eötvös 10 Közösségi Tér, Budapest

SENSES

A fesztivál fókuszában a legkisebb korosztálynak szóló érzékszervi észlelésen alapuló előadások állnak.

FELLÉPŐK: DALIA AGIN THELANDER (Svédország), THEATER DE SPIEGEL (Belgium), DE STILTE (Hollandia), ENTERTAINMENT / LA BARACCA (India / Olaszország), TEATRO PARADISO (Spanyolország), THEATRE MADAM BACH (Dánia).

mikor? hol?

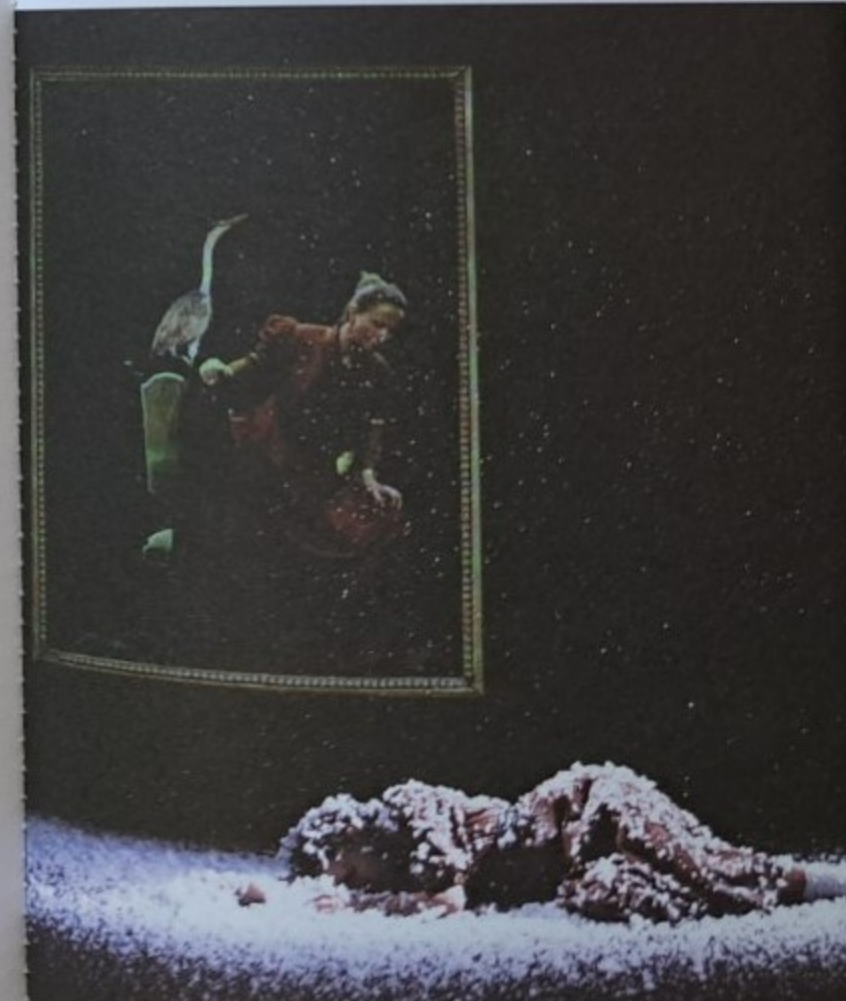
június 9. – 11. • Kolibri Színház, Eötvös 10 Közösségi Tér, Budapest

A Senses Nemzetközi Fesztivál előadásai a legkisebbeknek szólnak. Miközben a játszó személyek talán meg sem szólalnak.

– A korosztály sajátossága, hogy még nincs jelentősége a verbális közlésnek, a történetmesélésnek. Viszont az érzékelés, az érzékszerveken alapuló kapcsolatteremtés nagyon is „beszédese” lehet. A mozgás, a zene, a hangok, színek, a fények érzékelésével hatnak majd ezek az előadások. A Mapping nemzetközi színházi együttműködés szakmai támogatásának köszönhetően szintén kiváló együtteseket tudtunk meghívni. Érdekes módon a legtöbb közreműködő Észak-Európából, Belgiumból, Svédországból, Dániából és Hollandiából érkezik, de lesz spanyol és indiai vendégünk is – szintén a Kolibriben és az Eötvös 10-ben.

FILIP GABRIELLA

Jelenet a Frankenstein című előadásból – PlayOn! Fesztivál

A színházban értjük egymást

Vidovszky György a legfiatalabb nézők fontosságáról, a színház univerzális nyelvéről

Vidovszky György rendező, drámapedagógus szerint a színház szakmai nyelve nem igényel különösebb szinkronizálást. Abban is biztos, hogy a beszélt nyelvek különbsége ellenére a 10. Színházi Olimpián, a gyermek- és ifjúsági fesztiválokon a legkisebbek is élvezni fogják a távoli országokból érkező szintársulatok előadásait. Vidovszky Györggyel, a program egyik szervezőjével telefonon beszélgettünk, mivel – részben – Írországból él, a Dublin City University vendégoktatója.

A gyermek és ifjúsági színházi fesztivál programjára tekintve az első meglepetés az volt, hogy Írországból nem hívtak vendégeket. Pedig talán – a hazai színházak után – ott láthatja a legtöbb előadást. Nem talált Írországból egyetlen olimpiára érett gyermek- vagy ifjúsági előadást sem?

– Nem örömmel mondom, de az ír gyermekszínházi kínálat nem túl erős. Ennek ellenére volt egy olyan gyermekelőadás, amelynek a meghívásán gondolkodtunk, de a szervezésnek egy következő fázisában elakadtunk. Írországból egy-egy produkcióra szerződnek csak a színészek, de ha azt már nem játsszák, szétszeded az alkalmi társulást. Mindenki új lehetőségeket keres, a színészek más színházakban, más darabokban vállalnak szerepeket. Ha már nincs másorán egy előadás, hiába volt az nagyon jó, nagyon sikeres, képtelenség egyetlen vendégszereplés miatt összeszedni újra azt a csapatot. Az egyzetetéseket az is megnehezítette – természetesen nemcsak az írországi előadások esetében –, hogy nagyon későn kezdhettük el az előkészítést, ráadás-

ul mi, részben a korcsoportoknak megfelelően, három kisebb fesztivált is szervezünk, így ezekhez is igazodnunk kellett.

Az európai országokon kívül érkeznek vendégek gyermek- és ifjúsági színházi előadásokkal Indiából, Ausztráliából, Dél-Koreából is. Nem tart attól, hogy nem értjük majd őket?

– A nyelvi nehézségeket sokféleképpen igyekszünk áthidalni. A feliratozás a kisebb gyerekek esetében nem megoldás, részben mert még nem tudnak olvasni, részben meg, ha igen, nem tudnak egyszerre a színpadra és a feliratra is figyelni. Az ifjúsági előadásoknál lesz feliratozás is, néhány alkalommal szinkrontolmácsolás, szövegálmondás, és persze bizonyos előadások esetében nincs jelentősége a verbális közlésnek, tehát nincs szükség semmiféle tolmácsolásra.

De értjük-e majd a távoli országokban használt gesztusokat, a más kultúrákban közismert színházi nyelvet?

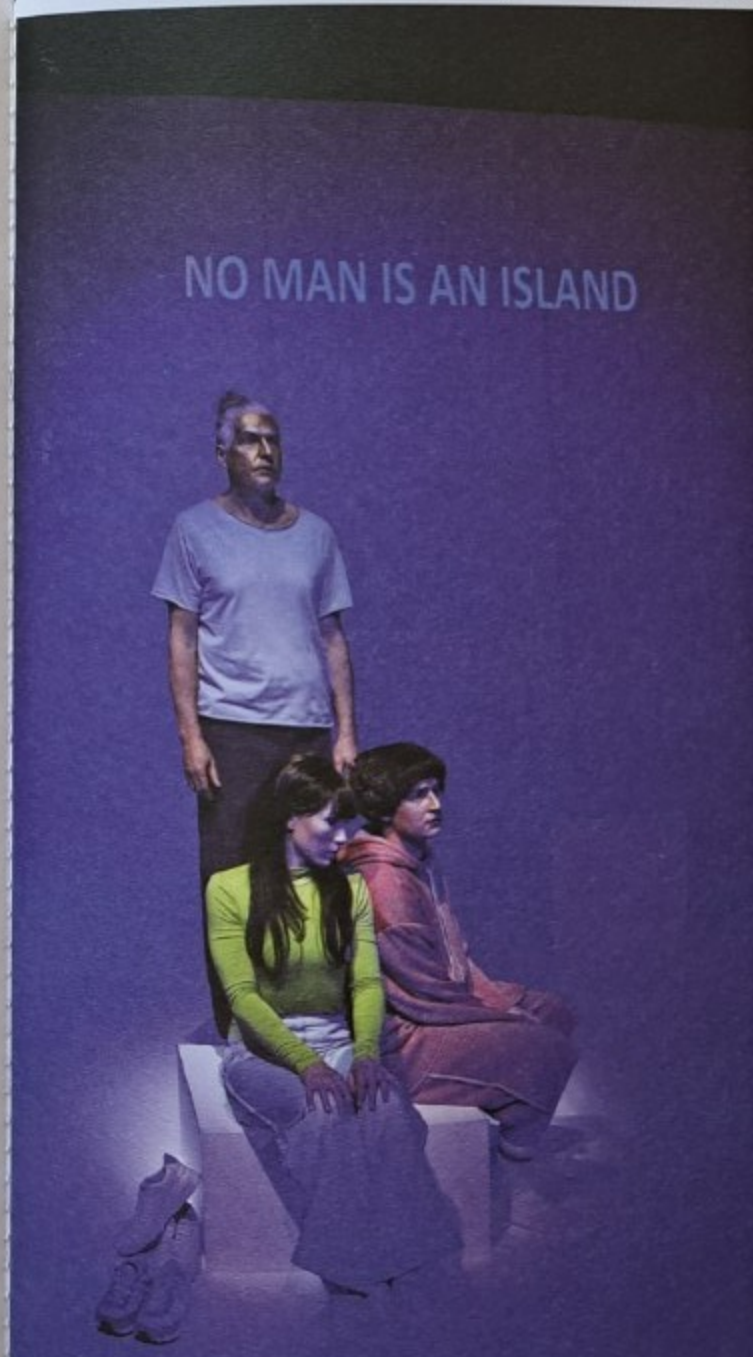
– Nem hiszem, hogy ezzel gond lenne. Nem valami zárt rezervátumok kultúráját hozzák ide ezek az együttesek. A színház nyelve pedig univerzális, ha szabad ezzel a közhellyel élnem.

Egyetemi oktatóként soha nem tapasztalta, hogy az írországi hallgatók nem mindig értik, ha esetleg magyar színházi példákat említ?

– Sose tették szavá a hallgatók, hogy nem értik, miről beszélek. Hiába más az anyanyelvünk, vagy más kultúrában nevelkedtünk, a színház világában értjük egymást.

A Színházi Olimpia keretében meghirdetett PlayOn! Budapest Fesztivál előadásain megjelennek a digitális eszközök is.

Jelenet a Jövő című előadásból – PlayOn! Fesztivál | fotó: Hupfeld

Nem inkább távol kellene tartani az élő színházi előadásoktól az okos telefonokat, tableteket, laptopokat? Már a film, a televízió térnyerése miatt is sokan féltették a színházat.

– Utólag persze kiderült, vaklárma volt, amikor azért aggodalmaskodtak az emberek, hogy mi lesz a színházzal, ha hódít a film, a televízió, ha otthonról is megnézhető egy-egy előadás. Ma már nyilvánvaló, más műfajokról van szó, más élményt jelent egy tévéközvetítést nézni a színházból vagy ott lenni a helyszínen, szemtanúja, részese lenni az eseménynek. A PlayOn! előadásai esetében eszközként használjuk a mai technikát, ezeket a fiatalok körében különösen népszerű digitális lehetőségeket. Mindezt pont azért, hogy bevonjuk őket a közös játékba, interaktívá tegyük az előadásokat, vagyis hogy közelebb hozzuk a színházat mint műfajt.

A legkisebbeknek és nyilván a szüleiknek szánják a Senses Fesztivál előadásait. Laikusként biztos sokan megkérdezik: még ez is színház?

– Igen, már ez is színház. A gyermekek korai fejlődési szakaszában még nincs jelentősége a verbális kommunikációnak és a narratív kompozíciónak, ezért ezekben az előadásokban nem történeteket mesélnek a kicsiknek, hanem csak tisztán performatív színházi hatásokat alkalmaznak. Vagyis más impulzusok segítségével, az érzékszervi észlelésnek köszönhetően színházi élményhez lehet juttatni őket. Most ezen a fesztiválon a hang és a fény lesz a központi téma. Elsősorban azt mutatják be a meghívott művészek, hogy miként lehet használni a hangok és a fények játékát a legkisebbeknek szóló előadások során.

Mit vár ettől a rendezvénysorozattól – mint néző, mint rendező, mint drámapedagógus?

– Azt hiszem, nem kell különösebben indokolnom, hogy miért lehet hasznos egy ilyen rendezvény. Az más kérdés, hogy éppen válság idején szabad-e egy ilyen drága eseménysorozatot szervezni, de elsősorban azért örültem meg a részvétel lehetőségének, mert tényleg érdekes, izgalmas, szakmai szempontból is értékes előadásokat hívhattunk meg Magyarországra. És erre nagyon ritkán van lehetőség. A Kaposvári Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Színházi Biennálékra jó, ha egy vagy két külföldi vendéget tudunk meghívni két évente. Most viszont tényleg nagyon sok kiváló, szakmai körökben ismert együttes és színházi szakember érkezik hozzánk. A nézők, a gyerekek és a felnőttek számára is különlegesen lesznek ezek az előadások. A szakmai közönséget pedig mindenképpen inspirálhatja. A jó példák átvételére, új megoldások keresésére buzdíthatja a kollégákat is egy ilyen rendezvénysorozat.

FILIP GABRIELLA

NEMZETI magazin

Jelenet a Fehér altató című előadásából – Patchwork Fesztivál | fotó: Vytautas Petrikas